

Zahtevamo hitno pozivanje UN misije za utvrđivanje činjenica o zvučnom udaru na građane 15. marta 2025.

Beograd, 23. jun 2026.

Organizacije civilnog društva izražavaju duboku zabrinutost zbog smera u kojem se kreću istražne radnje o incidentu od 15. marta 2025. godine, koje od nedavno preduzima Više javno tužilaštvo u Beogradu. Aktuelno postupanje ovog tužilaštva predstavlja sve suprotno od temeljne i nepristrasne istrage kakvu ovaj drastičan slučaj zahteva, te ukazuje na svesnu nameru da se stvarni incident zataška, a pažnja javnosti skrene na teren političkog progona žrtava i svih onih koji su im pružili pravnu ili drugu podršku.

Smatramo da je istragu o događaju od 15. marta od samog početka moralo da vodi Javno tužilaštvo za organizovani kriminal, koje se bez davanja bilo kakvih informacija i obrazloženja povuklo iz predmeta. Slučaj je potom prepušten Prvom osnovnom javnom tužilaštvu u Beogradu koje je postupak vodilo neefikasno. Poslednji obrt, u kojem Više javno tužilaštvo najavljuje preuzimanje predmeta i istragu o navodnom planiranju i organizovanju simulacije upotrebe zvučnog topa, kao vid planiranja i izvršenja krivičnih dela protiv ustavnog uređenja, predstavlja apsurdnu zamenu teza. Tužilaštvo ove sumnje potkrepljuje dokumentom koji su sačinili studenti na jednom od plenuma, iako iz sadržine tog dokumenta jasno proizlazi da je zvučni top razmatran isključivo kao rizik, odnosno kao pretnja da će policija upotrebiti to sredstvo prema učesnicima studentskih protesta, a ne kao oruđe koje će studenti koristiti ili čiju će upotrebu simulirati na protestu.

Istražne radnje Višeg javnog tužilaštva ušle su u krajnje zabrinjavajuću fazu otvorenog pritiska na slobodu izražavanja i kritičko mišljenje. Jučerašnje pretresanje stana i privođenje vojnog analitičara Aleksandra Radića, uz najave tužilaštva da će procesuirati sve koji su navodno planirali, organizovali i pružili medijsku potporu za stvaranje „narativa o navodnoj upotrebi zvučnog topa“, jasno pokazuje nameru da se zastraše svi koji su odbijali da ćute pred očiglednim nasiljem nad građanima.

Nasuprot fabrikovanim optužbama o simulacijama, podsećamo javnost na nepobitne činjenice i razmere ovog incidenta. Našim organizacijama se javilo više hiljada građana prijavljujući da su bili žrtve nepoznatog zvučnog udara tokom protesta 15. marta 2025. u Beogradu, usled čega su zadobili različita oštećenja zdravlja, somatske i psihološke prirode. Zbog ozbiljnosti situacije i rizika od ponavljanja, 47 građanki i građana je od Evropskog suda za ljudska prava zatražilo

izdavanje privremene mere, koju je Sud i izdao, tražeći od domaćih vlasti da spreči svaku upotrebu zvučnih uređaja u svrhu kontrole okupljenih građana na protestima. Na poziv Evropskog suda podneta je i zvanična predstavka, dok su organizacije civilnog društva sva svoja saznanja blagovremeno dostavile nadležnim domaćim organima s ciljem da se utvrde sve činjenice i utvrdi odgovornost za ovaj događaj. Početkom aprila 2025, organizacije civilnog društva podnele su krivičnu prijavu za terorizam Javnom tužilaštvu za organizovani kriminal i obezbedile pravnu pomoć građankama i građanima povodom davanja izjava pred Prvim osnovnim javnim tužilaštvom.

Budući da je predsednik Republike iskazao spremnost da bilo koja strana služba izvrši istragu o događaju od 15. marta, smatramo da je od presudnog značaja da se u ovaj proces uključe kredibilni i neutralni međunarodni mehanizmi. Zbog toga ovim putem zahtevamo da država hitno podnese zahtev kancelariji Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava, gospodina Volkera Türka, za određivanje nezavisne misije za utvrđivanje činjenica o incidentima na protestu u Beogradu od 15. marta 2025. Podsećamo da je Visoki komesar za ljudska prava UN već javno saopštio taj predlog, na koji domaće vlasti do sada nisu reagovala. S obzirom na to da je domaće pravosuđe podleglo političkom pritisku i pretvorilo istragu u politički progon žrtava i onih koji su im pružili podršku, UN misija je jedini preostali garant koji može nepristrasno utvrditi punu istinu o zvučnom udaru na hiljade građana Srbije.

Organizacije potpisnice:

A 11 - Inicijativa za ekonomska i socijalna prava

Autonomni ženski centar

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Beogradski centar za ljudska prava

Centar za pravosudna istraživanja - CEPRIS

Crta

FemPlatz

Gradjanske inicijative

Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji

Inicijativa mladih za ljudska prava

Komitet pravnika za ljudska prava - YUCOM

Slavko Ćuruvija fondacija

Share Fondacija

Trag fondacija

Žene u crnom

Nezavisno udruženje novinara Srbije